

КИТДИН ОЛН-АМТНА РЕСПУБЛИКИН НААМДГЧ ӨБНД

СОЦИАЛИЗМИН ТУУРМДЖТА ХААЛГЪАР

(Чилгчнь. Эклцнь 96-ч номерт).
Тер реформ болхла феодал-помещикүдин газр ээлггьин уурулад, газрт эврэн күч-көлсән өгдг көдлмшчир тоот-днь газр ховадж өгсөн.

Эврәннь төрски газртан сул көдлмшин байр медсн Китдин күч-көлсчир, джилас джилд ик байн ургъц ургъадж авна. Тедн эврә бийсиннь дамшлтас иштә эдл-ахугъан олар хамджд (коллективн) келлә сән болхинь медцхав. Сүүлин хойргурвн джилин эргцд селәнә эдл-ахун производствени кооперативс бүрдәлгәнә джисән улм икдв. Тер кооперативст 110130 мингъгн күч-көлсчирин өрк бул орв, эс гидж орн-нутгин цуг күч-көлсчирин өрк-бүлсин 96 процентнь орцхав. 88 процент күч-көлсчирин өрк-бүл обдән улгүртә кооперативс болдж нийцәд, күцц социалистическ авцта болв.

Тавн джилдән буудә гаргъх кемджәгән ниднин джил күцәв. Китдин орн-нутг 184 сайас улү тонн буудә хурадж авб, эс гидж 1955 джил авсн буудәгъас, 4,4 процнт икар ав-

гдв. 2 сай шаху гектар эмнг газр хагългдв. 326 машинно-тракторн станцс бүрдәгдв, терүнднь 10 мингъгн трактор-муд көдлджәнә.

Орн-нутгин у-өргн газрмудар усн авлгъна, хагула, селәнә эдл-ахун хорлачирла, тәрән-темс харсгч молдуд суулгългъна болн гидротехническ тосхлт келгәнә ик көдлмш кегдджәнә. Олн райоциг усн авлгънас гетлгх боодг келгәнә, баал тәвлгәнә, ус хадгълдг газриг ясурулгъна, усн гүүдг голмудин йорал гүүдүлгәнә көдлмшд кесг арвад мингъгн әмтс орлцджана. Иим ик көдлмш кегджд бәәхин учрар Янцзы, Хуанхә болн Хуайхә голмудин бассеймүдәр усн авлгъна әәмшг уурулгдв, кесг сай гектар газрмудт тәрә услгъна көдлмш ясурулгдв. Догшн ик уста Хуанхә голиг хазарлдж, комплексн әдлггь кедж олн-әмтнд церглдәр кеджәнә. Хуанхә голиг хазарлх ик алдр зуран, тер гол деер 46 боодг тосхгджд, 116 сай му (газрин кемджән) газр услггьнд олзлгдн гиджәнә. Омннь

„олн әмтнә зовлнггн гол“ гидж нерәдгдг Хуанхә гол, ода бассейнарнь бәәсн 180 сәв әмтнә амгьулн-бәәлгъни булгг хуврджәнә. Саньмынь болн Люцзя уулин хавчгт тосхгдсн гидроэлектростанцс джил болгън 9,8 миллиард киловатт-час энерг өгн гиджәнә.

Олн әмтнә йосна сүүлин джилмудт культур болн искуств, сургуль-герл болн әрүл-менд харлгъна төрмүд өбдүлх ик көдлмш кегдв. Арвад сай көдлмшчир болн күч-көлсчир дегтрмүд авад, икчүд дасхдг школд болн талдан чигн сургуль дасхдг газрмудт ном-сургуль дасджана. Орн-нутгин эклцин болн дундин школмудт 60 сай бичкүд болн багъчуд дасджана, 194 ах сургуулин заведенсәр-зун мингъгәд студентир сурджана.

Күч - көлсчирин культури өслтиг ясурулх кергт кеджәх олн-әмтнә прзвительствин көдлмш республикд барлгджд гарчах дегтрин нердүдәс болн теднә тиражин тоогъас медгдджәнә. Ниднин джил 30 мингъгь шаху нергә политическ, хужожевствени болн научн литературмуд, учебникс, зургар кеерулсн болн нань чигн дегтрмүд, ут тоодан 1.600 сай экземпляр болдж барлгдла. Китд—бәәх нань чигн икн

әмтсин келәр—монгълагъар, түвдәр, уйгурскар, хасгар, корейскар—чигн олн дегтрмүд гарна.

Китдин Коммунистическ парть, VIII-ч съездиннь тууджрсн шиидвр күцәджд, көдлмшиннь бәәдл ясурулхин төлә олн-әмтнә эдл-ахун болн культурин альк болв чигн халхар көдлмш цааранднь ясурулхин төлә ик өргн джисә делгрүлджәнә. Тиигәд чигн, эн парть, орн-нутгиннь, социалистическ тосхлтин өмнәс, көдлмшч классин болн коммунистическ парть гардгч чинрин өмнәс боссн, барун халх татгч улсг күчтә гидг цоклгъ өгв.

Китайск Народн Республик шин джиргъл тосхлггьндян Советск Союзас олн зүсн болн ик дөнә авна. „Бидн, советин әмтс, мана иньг болн ах-дү, китайск келн әмтсд бийсиннь народно-демократическ госу-дарстван батлдж, тосххд дөнә бөдхиг эврәннь ах-дүүггьин әрки керг гидж тоолджанавд... Китдин Олн-әмтнә Республик цааранднь батлхин болн өсгджд-өргдждүлхин ноолданд советск олн-әмтн урдк кевәрн ицлгә болн чик седклтә иньгн болдж, юн болв чигн дөнә-ноклдән күргх гидж Китдин ө-әмтн батгаъар нәәлдж

чадна“,—гидж Н. С. Хрущев келсми.

Советск Союз болн Китдин Олн-әмтнә Республик хойриньгидж бәәлгън мана олн-әмтсин күч-көлсән эдлдж бәәлггьнд бат ицлгә болсн деерән цуг нарт делкән уулдврин йовудт өлмәгән курглггьнд улм өсәд йовна.

Нарт делкән төрмүд хагълггьнд Китдин Олн-әмтнә Республик төвкнүн бәәлггьнд дурта, хәрүд угагъар болн шунмгъа кевәр дән-даджг угагъар, иньгджд, олн-әмтн ни-негн бәәлггьнә төлә ноолджд йовх алдр держав болдж орлцна. Нарт делкән керг-уул таслдж күцәлггьнд Китдин чинрнь, өлмән джил ирвәс өсәд йовна. ООН-а чледүд, гуч шаху орн-нутгуд, әдн дотр иим алдр державс—Советск Союз, Иньд болн Англъ, Китдин Олн-әмтнә Республикә дипломатическ болн хулд-гуулгәнә залгълда кедж бәәнә. Иим болдг болв чигн, капиталистическ зәрм орн-нутгуд Олн-әмтнә Китдт дурго болад, Ниилгсн Келн-әмтсин Организациясд болн цуг нарт делкән төр-уулд орлцхд йосар авх зөвинь өгхд торвр гаргъад йовцхана.

Нарт делкә дунд гарсн ик чинртә төрмүдир төвкнүн хаалгъар таслх кергт шин Китд

агъу ик өлмәгән күргсинь төвкнүн бәәхдән дурта цуг әмтн меднә. Корейд боллжасн дәәг уурулхд, Индо-Китд төвкнүн бәәлгъ хәрү гаргъхд болн. Азин болн Африкин орн-нутгудин Бандунгск конференциг ик күцвртә кевәр кехд Китдин күргсн ачнь йир ик. Америкәнск дәәнә цергс буладж авад, дәәнә болн провокацин әәмшгтә газрт хуврәсн, кезәнәс авн эднә газр болдж ээлгд-джәсн Тайвань арлан хәрү авхин төлә Китдин әмтнә кеджәх ноолдань зөвтә, чикинь олн-әмтн бас сәәнәр меднә.

Государствени, эдл - ахун болн культури тосхлтдан Китдин Олн-әмтнә Республик агъу ик диилвр күцснь энүнә чик ухан-седклтә цуг иньгсинь байрлуна. Тер күцврснь олн-әмтнә демократическ строй бәәлджиргъләрн чиирг, батинь үзүлджәнә. Китдин алдр олн-әмтиг ода йовджд йовх хаалгъаснь хаджилгъджд чадх чидл нарт делкәд ода уга.

Баатр, көдлмшт дурта болн эрдм-бидгтә Китдин олн-әмтн социализм тосхлгъна хаалгъдан, улм цаарандан өсджд-өргдждж цецгәрх хаалгъдан шин, оичта диилврмүд күцтхә гидж цуг советск олн-әмтн йөбрәджәнә.

Б. ДЖИМБИНОВ.